

ความสัมพันธ์ระหว่างบทภาพยนตร์ การแสดง และการตัดต่อ

The relationship between Script, Acting and Editing

พดชา อธิจารุกุล¹ และ พรวัน แพทยานนท์²

Padcha Ithijarukul, Porawan Pattayanon

Corresponding author, E-mail: padchaithi@gmail.com

Received : May 14, 2021

Revised : June 23, 2021

Accepted : June 25, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบทภาพยนตร์ การแสดง และการตัดต่อ รวมถึงการมีเหตุผล และการร่วมมือกัน ระหว่างศาสตร์การเขียนบทภาพยนตร์ การแสดง และการตัดต่อ โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลบทภาพยนตร์ซึ่งเป็นหัวใจของสร้างภาพยนตร์ หากบทภาพยนตร์ไม่ประสบความสำเร็จก็ไม่สามารถสร้างภาพยนตร์ได้อย่างลุล่วงด้วยดี การสร้างบทภาพยนตร์ที่ดีควรมีการยืดหยุ่นให้แก่การแสดงและการตัดต่อด้วย โดยที่ นักแสดงบางคนอาจพูดตามความเข้าใจของตนเองได้ตรงกับผู้เขียนบทที่ต้องการสื่อสารเพียงแค่นั้น ร้อยเปอร์เซ็นต์ เช่นเดียวกับการตัดต่อ หากลองเปิดโอกาสให้ผู้ทำหน้าที่ตัดต่อภาพยนตร์ ได้ทดลองเรียงร้อยและตัดภาพที่ถ่ายทำมาก็จะทำให้เกิดการสร้างงานรูปแบบใหม่ เนื่องจากการถ่ายทำตามสตอรี่บอร์ดหรือการแสดงตามบทภาพยนตร์ ไม่ได้หมายถึงการประสบความสำเร็จของภาพยนตร์เสมอไป

บทภาพยนตร์ควรยืดหยุ่นให้ส่วนประกอบอื่นได้เข้ามามีร่วม โดยเฉพาะถ้าผู้เขียนบทภาพยนตร์ภาพยนตร์มีทักษะทางด้านการแสดง และการตัดต่อ ก็จะส่งผลให้การเขียนบทภาพยนตร์ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันหากนักแสดงมีทักษะด้านการเขียนบทและการตัดต่อ หรือ คนผู้ทำหน้าที่ตัดต่อภาพยนตร์มีทักษะในการเขียนบทและการแสดง ก็จะทำให้ภาพยนตร์มีความกลมกลืนไปในทิศทางเดียวกันและประสบความสำเร็จโดยง่าย ทั้งนี้การจะเรียนรู้ทั้งสามองค์ประกอบ

เป็นเรื่องที่สามารถเรียนรู้ได้ไม่ยากเพียงแต่ผู้สร้างงานอาจจะลืมเรื่องการทำงานร่วมกัน ทุกองค์ประกอบจะเกี่ยวโยงกันหมดขาดสิ่งใด ไปสิ่งหนึ่งอาจจะทำให้ภาพยนตร์ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นบทความนี้จะแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสามอย่างที่กล่าวไว้ข้างต้น และนำมาวิเคราะห์ รวมทั้งวิธีการปรับเปลี่ยนบางสิ่งบางอย่างในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อให้คงความสมดุลย์แก่ภาพยนตร์ และทำให้การสร้างภาพยนตร์ออกมาดี

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, บทภาพยนตร์, การแสดง, การตัดต่อ

Abstract

This article tend to study and analyze relationship of film script, acting and editing. Moreover, the reason and cooperation between script writing, acting and editing by analyzing film script which is the main thing of filmmaking. However, if the script is not be done well enough, film could not be done successfully. The way to create good film script should be flexible for acting and editing. Some actors might say script not correctly because they follow their feeling than the script. Same thing with editing, if director or script

¹ อาจารย์ สาขาวิชาภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Lecturer, Cinema and Digital Media, College of Social Communication Innovation, Srinakarinwirot University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Assistant Professor, Dr., Cinema and Digital Media, College of Social Communication Innovation, Srinakarinwirot University

writer let editor do their job first, they might see things in different ways because when they filmed following storyboard or some acting that follows the script are not mean it is good so that script should be flexible for other parts can take part in film. Especially, if script writer has acting skill and editing skill, they would take script writing to another level. In the same way, if actor and editor have other skills, film would be looked from the same perspective so that the film could easily success. The study of this three elements could be easily done, but filmmaker might forget the way each elements work together. Every elements are connected. If one of elements is missing, film could not be successful. Therefore, this atical shows those three elements, analyze and include the way of improvement in each elements for balancing film and make it is good.

Keywords: Relation, Movie script, Acting, Editing

บทนำ

บทภาพยนตร์เปรียบเสมือนศูนย์กลางที่เป็นแกนยึดส่วนประกอบอื่นของภาพยนตร์ไว้ แต่ในขณะที่เดียวกัน ก็ต้องมีความยืดหยุ่นเพียงพอให้การแสดงและการตัดต่อนั้นปรับเปลี่ยนบทภาพยนตร์ในภายหลังได้ บทภาพยนตร์ในอดีตนั้นยังไม่มีผู้ชำนาญในการเขียนที่มีความเฉพาะสาขาแต่อย่างใด บางครั้งผู้ถ่ายทำต้องรับผิดชอบในกระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบ เริ่มตั้งแต่การคิดพล็อตเรื่อง การเขียนบท กำกับการแสดง จนไปถึงกระบวนการตัดต่อ ต่อมาการสร้างภาพยนตร์จำเป็นต้องมีผู้เขียนบท โดยช่วงแรกมักจะเป็นบทละครตลก ไม่นานหลังจากนั้นการเขียนเค้าโครงเรื่องของภาพยนตร์มีความยาวมากขึ้น และซับซ้อนขึ้น จนในปัจจุบันก็กลายเป็นหน้าที่ของผู้ชำนาญการเขียน หรือนักเขียนบทนั่นเอง (มหาลย์สุโขทัยธรรมาราช, 2531: 6-30) และเมื่อฝ่ายต่าง ๆ ถูกแยกออกอย่างชัดเจน ทำให้ผู้เขียนบท ผู้แสดง รวมทั้งคนตัดต่อ ต้องทำงานร่วมกันมากขึ้น ภาพยนตร์เป็นงานศิลปะที่เริ่มต้นจากการจินตนาการของนักเขียนบทและหลังจากนั้นเป็นความร่วมมือ

ในการทำงานของทีมงาน มีการพัฒนาการเขียนอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการที่แน่นอน ทำความคิออกมากในรูปแบบของการแสดง การเขียนสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้เป็นเวลานาน (รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม, 2547:3)

นิติคุณ ยุกตะนันท์ กล่าวว่า บทภาพยนตร์ประเภทหนึ่งอธิบายด้วยภาพเพื่อใช้เป็นวิธิตาดคะเนล่วงหน้า ก่อน

ถ่ายทำถือเป็นการคิดล่วงหน้าถึงการแสดงและตัดต่อรวมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ ในภาพยนตร์ด้วย (นิติคุณ ยุกตะนันท์ ,2551) จะเห็นได้ว่าไม่มีฝ่ายใดในการถ่ายทำภาพยนตร์ที่ไม่สำคัญหรือขาดการร่วมมือโดยเฉพาะการตัดต่อ บางครั้งผู้แสดงหรือผู้เขียนบทอาจจะมองว่าเมื่อแสดงจบ คือเสร็จสิ้นในหน้าที่นั้นแล้ว แต่การแสดงเหล่านั้นยังคงส่งผลไปยังการตัดต่ออีกด้วย เพื่อที่จะทำให้ภาพยนตร์ที่ดียิ่งขึ้นความสัมพันธ์ของสามองค์ประกอบนี้จึงขาดกันไม่ได้ การจะผลิตภาพยนตร์ได้จำเป็นต้องมีครบทุกองค์ประกอบ ดังนั้นการเขียนบทความนี้ มีวัตถุประสงค์ให้ผู้อ่านมีเข้าใจในความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของบทภาพยนตร์ เมื่อมีการแสดงและการตัดต่อเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการตัดต่อที่ได้กล่าวไว้เบื้องต้น ความยืดหยุ่นของบทภาพยนตร์และความเป็นไปได้ของ การแสดงที่จะทำให้บทภาพยนตร์นั้นเปลี่ยนแปลงไป

บทภาพยนตร์

บทภาพยนตร์ จัดว่าเป็นองค์ประกอบในกระบวนการแรกเริ่มในการผลิตภาพยนตร์ ผู้เขียน The Screen Writer's Work Book ว่า "บทภาพยนตร์ หมายถึงเรื่องราวที่เล่าด้วยการเขียนบรรยายภาพ ถ้อยคำสนทนาตามขอบเขตของโครงสร้างทางการแสดง" ในขณะที่ ลิวอิส เฮอร์แมน (Lewis Herman) กล่าวไว้ว่า "บทภาพยนตร์เป็นข้อเขียนที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อจะนำไปใช้ในการผลิตภาพยนตร์ บทภาพยนตร์ต่างจากงานประพันธ์อื่น ๆ เช่น นวนิยาย ในแง่ที่มันมีชิ้นงานประพันธ์ที่สำเร็จด้วยตัวเอง หากแต่เป็นเสมือนแบบร่างหรือพิมพ์เขียวของงานสร้างภาพยนตร์มากกว่า" ส่วนเจมส์ มอนาคา (James Monaca) ให้คำจำกัดความว่า "บทภาพยนตร์ ก็คือบทสำหรับการถ่ายทำภาพยนตร์ซึ่งปกติแล้ว จะบรรยายภาพในขอบเขตที่กล้องภาพยนตร์จะจับตลอดจนการเคลื่อนไหวของกล้องภาพยนตร์รวมทั้งบทพูดด้วย แต่ไม่ใช่ข้อกำหนดตายตัวเสมอไป" (มหาลย์สุโขทัยธรรมาราช, 2531: 6-5)

จากที่กล่าวมา จึงสรุปได้ว่าแม้บทภาพยนตร์จะบรรยายการใช้กล้องและการแสดง แต่ยังไม่ตายตัว หรือยังคงมีความยืดหยุ่นได้อยู่เสมอ โดยจากประสบการณ์การออกกอง ไม่ว่าจะ กงละครโทรทัศน์ กงถ่ายภาพยนตร์ กงซีรีส์ หรือแม้แต่กองโฆษณา ก็ยังมีการปรับบทหน้างานในขณะที่ถ่ายทำจนกระทั่งปิดกอง

รูปแบบของบทภาพยนตร์

รูปแบบของบทภาพยนตร์นั้นมีหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่สมัยก่อนแล้วค่อย ๆ พัฒนาการจนเหลือเป็นรูปแบบในปัจจุบัน รูปแบบภาพยนตร์ที่ใช้กันทุกวันนี้ กำหนดให้มี 4

Hook หรือ 4 Crisis (วิกฤติ) และบวกด้วย 1 Climax ซึ่งเป็นจุดของอารมณ์คนดูได้ขึ้นไปเรื่อย ๆ หรืออาจจะเป็น 7 จุด 11 จุด หรือถึง 13 จุดก็มี หากแตกย่อยออกมาจากจุดใหญ่อย่างไรก็ตาม Three-Act Structure ซึ่งถูกสร้างขึ้นด้วยอริสโตเติล และยังคงถูกนำมาใช้ถึงทุกวันนี้ โดยจะประกอบด้วย เริ่มต้นเนื้อหา และจุดจบนั่นเอง (นิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ, 2551:25)

รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม กล่าวไว้ว่า แบบโครงสร้าง ซึ่งเป็นหุ่นจำลอง แบบผังของแนวความคิดคติในบทภาพยนตร์ ประกอบ ด้วยโมเดลเหล่านี้ องค์กรหนึ่งตอนเริ่มต้นเรื่อง องค์กรสองตอนกลางเรื่อง องค์กรสามตอนจบเรื่อง(รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม, 2547:25) การเขียนบทภาพยนตร์มีโครงสร้างหลากหลายรูปแบบ ตามแต่จะเลือกใช้ แต่มักจะใช้ทฤษฎีเดียวกันคือ Three-Act Structure เป็นโครงสร้างหลักที่ใช้กันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

วิธีการเขียนบทภาพยนตร์

การเขียนบทภาพยนตร์นั้นไม่มีวิธีคิดที่หลากหลาย ตามความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของผู้เขียน โดยอาจเริ่มจากประเด็นที่ต้องการศึกษา หรืออาจเริ่มจากตัวพลอตเรื่อง ที่อยากเขียนก่อนได้ รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม ได้ให้ความคิดเห็นในการเขียนบทไว้ว่า จะเริ่มเขียน ต้องหาแนวคิดหลักเสียก่อน ปัจจัยสำคัญในการเล่าเรื่อง จึงเป็น พระเอก, ความต้องการ, การกระทำ, ความขัดแย้ง, จุดสูงสุดของอารมณ์ และจุดคลี่คลายเรื่อง การหาเรื่องราวที่ดีจึงสำคัญมาก บทภาพยนตร์ก็เหมือนบ้านมี พื้น ผนัง หลังคา ประตู หน้าต่าง ดังนั้นการเขียนบทละคร นอกจากเรื่องราวแล้วยังต้องมีบริบทแวดล้อมด้วย การเริ่มเขียนบทภาพยนตร์ เราต้องมีเป้าหมายหลักหรือเนื้อหาเป็นจุดเริ่มต้นประเด็นของเรื่องที่ต้องชัดเจน แน่นนอน มีตัวละครและแอ็คชั่น ดังนั้นผู้เขียนบทควรเริ่มจากจุดนี้พร้อมด้วย โครงสร้างของบทภาพยนตร์ (รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม, 2547:7,23,113)

ในขณะที่ นิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ กล่าวไว้ว่าองค์ประกอบสำคัญของบท ได้แก่

1. แก่นเรื่อง
2. เรื่องที่ต้องการนำเสนอ
3. ไอเดีย หรือวิธีการนำเสนอ
4. ตัวละคร

ไม่ว่าจะพยายามขัดแย้งกับมันตรงไหน สุดท้ายจะพบองค์ประกอบนี้ในทุก ๆ เรื่อง อย่างไรก็ตามบทภาพยนตร์ถูกเขียน ด้วยหลักเกณฑ์ไม่ใช่งานเขียน การเขียนขึ้นตามกฎเกณฑ์จะทำให้จำกัดความคิดสร้างสรรค์ เพราะฉะนั้นการเขียนบทภาพยนตร์จึงต้องคำนึงถึงปัจจัยหลักเหล่านี้ (นิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ, 2551:38,97)

จากบทความข้างต้นผู้เขียนสรุปว่าวิธีการเขียนบทภาพยนตร์ ไม่มีอะไรตามตัวที่แน่ชัด แต่มีโครงสร้างรองรับอยู่ มักจะเริ่มจากธีม หรือ เรื่องราว แล้วแต่ผู้เขียนบทจะถนัด หลังจากนั้นจึง เริ่มสร้างสภาพแวดล้อมและเรื่องราวต่อ ๆ ไป

กฎของการตัดต่อ

การตัดต่อมีข้อจำกัดที่สำคัญสำหรับนักตัดต่อที่ต้องระวังสองข้อ ได้แก่

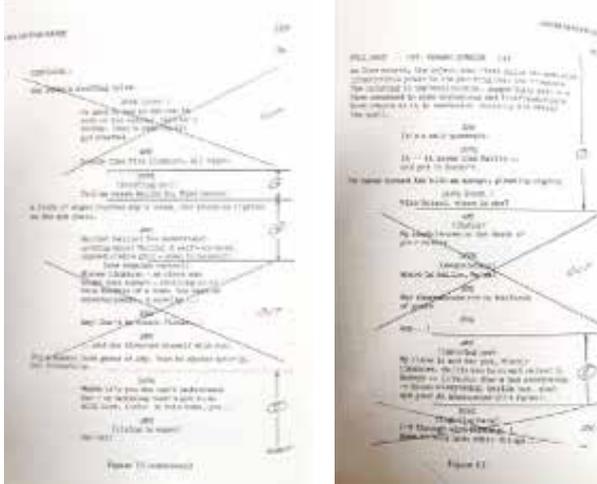
1. อย่าตัดหากไม่มีเหตุผลที่ดีพอ
2. ถ้ายังตัดสนใจไม่ได้ว่าจะตัดตรงไหน ให้ตัดให้ยาวไว้มากกว่าสั้น

อีกทั้งกฎพื้นฐานสองข้อที่หนังสือ On film editing ซึ่ง Edward Dmytry ให้ข้อคิดที่น่าสนใจเกี่ยวกับการตัดต่อไว้ตั้งแต่บทแรก ๆ การตัดต่อที่ดีควรมีเหตุผลมากพอที่จะเปลี่ยนหรือคัท (Cut) ไปยังช็อต (Shot) อื่น อาทิเช่น ตัดเพราะให้เรื่องดำเนินต่อไปข้างหน้า ตัดเพื่อสื่ออารมณ์หรือไม่ตัดเพื่อดึงความสนใจนั้นไว้ ในขณะที่กฎข้อที่สองจะแสดงให้เห็นว่าการตัดต่อมักจะมีข้อก้ำกัวยุ่เสมอการตัดให้ยาวไว้ก่อนนั้นช่วยป้องกันการสูญเสียฟุตเทจ (Footage) โดยไม่จำเป็น หรืออาจจะมีจุดตัดที่ดีกว่าของเดิม (Edward Dmytry,1984:23).

สำหรับการตัดต่ออาจเป็นไปตามบทภาพยนตร์เสมอไป แต่บทภาพยนตร์อาจเหมือนไกด์ไลน์ และเป็นการตัดต่อเสมือนการเล่นดนตรีที่เฝ้าคอยจังหวะที่ดีและลงตัว ให้แก่ภาพยนตร์โดยไม่สนใจบทภาพยนตร์ และนี่คือเหตุผลแรกของการเปลี่ยนแปลงบทภาพยนตร์ด้วยการตัดต่อแม้การตัดต่อจะมีบทภาพยนตร์เป็นหลักในการดำเนินเรื่อง ในหลายครั้งผู้ตัดต่อก็ได้ตัดขึ้นบางซีนหรือประโยคบางประโยคออกเพื่อให้เกิดความสมจริงและสั้นไหลมากขึ้น แน่นนอนว่าทั้งหมดนั้นต้องเกิดจากความเห็นชอบของผู้กำกับด้วยเช่นกัน

กฎการตัดต่อ”มากแต่เหมือนเดิม” (More of the same)

กฎการตัดต่อยอดนิยมที่เรียกว่ามากแต่เหมือนเดิม เป็นการตัดต่อเมื่อเกิดจากบทภาพยนตร์ที่มีบทสนทนาซ้ำซาก ยาวเกินไป หรือ ไร้ความสำคัญ แต่การตัดออกจะยังคงใจความสำคัญของบทภาพยนตร์ได้อยู่ นอกจากนี้ยังย่นระยะเวลา ไม่ให้คนดูเบื่อ ก็อาจจะยังสร้างนัยยะใหม่ให้เกิดขึ้นได้ด้วย อาทิ ตัวอย่างจากภาพยนตร์เรื่อง A walk on the wild side ที่มีปัญหาต้องช้อกแก้อยู่สองจุด อันได้แก่ ยาวเกินไป ต้องทำให้สั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ และสองกำจัดความน่าหมั่นไส้เหล่านั้นออกให้หมด (Edward Dmytryk, 1984:103) ผลที่ได้จึงเป็นดังนี้

รูปที่ 1 และ 2 จาก On film editing

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าบทภาพยนตร์ถูกเปลี่ยนแปลงจนแทบไม่เหมือนเค้าโครงเดิม สิ่งไม่สำคัญถูกตัดออกจนหมดเหลือไว้เพียงใจความสำคัญที่ช่วยให้เรื่องดำเนินต่อเท่านั้น โดยการเขียนบทภาพยนตร์หากไม่เข้าใจสิ่งที่จะสื่อให้ดีก็อาจจะมัวข้อความหรือส่วนเกินมาได้ ในขณะที่นักแสดงเองก็เช่นกัน ด้วยอีโก้ (Ego) การเป็นนักแสดงบางครั้งมีการพูดเกินบท ทำอะไรเกินกว่าที่ บทภาพยนตร์บอก นั่นก็จะทำให้เกิดปัญหาตามมาได้ อย่างไรก็ตามเมื่อภาพยนตร์เข้าสู่กระบวนการตัดต่อ บางครั้งผู้เขียนบท หรือผู้กำกับจำเป็นต้องปล่อยให้บทเปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนใหม่ นักตัดต่อส่วนมากจะได้เห็นฟุตเทจเป็นครั้งแรก หลังภาพยนตร์ถ่ายทำเสร็จ ฉะนั้นบางครั้งผู้กำกับอาจจะต้องการมุมมองจากคนภายนอกเพื่อพัฒนาตัวผลงาน

ตัดต่อเพื่อคุณค่า มากกว่าตัดต่อเพื่อให้เป็นเรื่องเดียวกัน (Matches)

ภาพยนตร์หนึ่งตอน (Scene) อาจจะมีการถ่ายทำให้เวลานานจนแสงนั้นเปลี่ยนแปลงไป หรือมีช่วงการถ่ายน้อยไปที่จะตัดให้กลมกลืนกัน หรือต่อเนื่อง (Continue) ได้ เพราะฉะนั้นการตัดต่อจึงควรตัดต่อ โดยไม่สนใจความต่อเนื่องของการถ่ายดูเพื่อให้ตอนนั้นไม่จำเจและมีการสร้างสรรค์ที่ไม่ติดชนบทเดิม

ซึ่งกรณีดังที่กล่าวข้างต้นพบได้ไม่บ่อยแต่หากพบแล้วละก็เกิดจากผู้ตัดต่อไม่ยอมให้เกิดความซ้ำซากและความน่าเบื่อ การที่ผู้กำกับและผู้เขียนบทยอมปล่อยให้ผู้ตัดต่อได้ลองตัดดูหลาย ๆ แบบ ไม่ได้หมายความว่า การตัดต่ออย่างเปิดเผย อย่างชัดเจนจะถูกต้องเสมอไป ซึ่ง Edward Dmytryk เจ้าทฤษฎีด้านการตัดต่อภาพยนตร์ กล่าวว่า ความชัดเจนไม่จำเป็นเสมอไป หากใครพยายามทำมันก็จะตรงกับบท

ภาพยนตร์อริจินัล (original) แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดสิ่งจำเป็นของหนังคือควรมีรากฐานจากการตัดต่อที่งดงาม เพื่อความลื่นไหลของตอนนั้น ๆ จำเป็นต้องตัด หรือเพิ่มบางอย่างเข้าไปอยู่เสมอ (Edward Dmytryk, 1984) ในทางกลับกันตัวบทภาพยนตร์และสตอรี่บอร์ดทำให้การถ่ายทำง่ายขึ้น แต่การยึดติดกับทั้งสองสิ่งนี้มากเกินไป อาจจะทำให้งานย้ายอยู่ที่เดิมโดยไม่เกิดการพัฒนาสิ่งใหม่ ลองปรับเปลี่ยนหรือ หามุมมองใหม่ ๆ หนึ่งงานการถ่ายทำ บ้างเป็นเรื่องที่ดี ผลงานที่ออกมาจะเกิดการพัฒนาในรูปแบบที่ไม่ซ้ำซ้อนกับของเดิมที่เคยมีมา

การตัดต่อให้ราบรื่น (Smooth Cutting)

การตัดต่อที่ดีคือการตัดต่อที่ไม่ให้ผู้ชมทันสังเกตว่าบางอย่างในตอนก่อนหน้ากับตอนปัจจุบันถูกเปลี่ยนไปแล้วหรือขัดตาหรือมดตมตม แต่หลายครั้งที่มีปัญหาเนื่องจากตอนถ่ายทำที่ยึดติดกับบทและสตอรี่บอร์ด (Storyboard) จนเกินไป ทำให้เมื่อถึงเวลาตัดต่อก็อาจจะต้องลบหรือเพิ่มเปลี่ยนแปลงบทภาพยนตร์เพื่อความราบรื่นเพราะฉะนั้นการยึดติดกับบทมากอาจจะไม่ดีนัก คำแนะนำคือหนึ่งงานเมื่อออกกอง ให้ลองปรับเปลี่ยนมุมมองหรือบทบางก็ถือว่าเป็นการทดลองที่ดี

ปัญหาหนึ่งที่ผู้สร้างภาพยนตร์มักพบประสบเสมอคือเมื่อพิจารณาการตัดต่ออีกครั้ง เป็นครั้งที่สองครั้งที่สาม กลับดีกว่าการตัดต่อด้วย สายตามุมมองของคนนอกจะให้อะไรที่แปลกใหม่แต่นั้นไม่ได้แปลว่าดีเสมอไปจึงต้องขังใจว่าภาพยนตร์นี้ต้องการที่จะสื่อ อะไรกันแน่ เมื่อได้ทางที่ต้องการตัดต่อ การทำให้บทมันดูลื่นไหลและ ใหม่อยู่เสมอถือว่าเป็นได้ยาก หลายครั้งผู้ตัดต่อใช้การ Overlap (การซ้อน) หรือเป็นการใช้เฟรม (Frame) ของซีนถัดมา เชื่อมต่อกันแล้ว ใช้เสียงซ้อนทับกันยังทำให้ดูราบรื่นมากขึ้นจะสังเกตได้ว่าส่วนตอนต่อไปที่ไม่ต้องการ นำมาซ้อนอยู่ด้วย เพื่อให้ผู้ชมรู้สึกดูแล้วต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้ชมมีความเข้าใจและพอจะเดาได้ว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไรในตอนต่อไปนั่นเอง

การตัดย่อยบทสนทนา (Cutting Dialogue)

การตัดย่อยบทสนทนาให้สั้น และการค้นด้วยภาพที่มานับการกระทำของตัวละคร สามารถทำให้คำพูด หรือบทสนทนาของผู้แสดงสั้นลงได้ เช่น นายกรัฐมนตรีปราศรัย มีความยาว 30 นาที แต่เมื่อเวลาตัดให้เหลือ 3 นาที โดยวิธีการตัดคือ การเริ่มต้นด้วยข้อดีเริ่มพูด 1 นาที หัวใจของคำปราศรัย 1.30 นาที และใช้ภาพประชาชนที่นั่งฟังมาปิด เพื่อให้ดูธรรมชาติ (มหาลัทธิสุขทัยธรรมมาริราช, 2556: 11-39)

ภาพยนตร์ที่ดี ใจความสำคัญคือการที่ตัวละครมี

พัฒนาการในเรื่อง อีกส่วนคือ บทภาพยนตร์นั้นมันจะไม่เป็นบทความ เรียงความ หรือการพูดถึงเรื่องโดยตรงมา แต่ถ้ามีความเย็นเยื่อในตอนจากภาพจำหรือบทสนทนาที่ยาว คนตัดต่อ จะต้องทำการตัดออกหรือเพิ่มเข้าไป เช่นเดียวกับหัวข้อที่ผ่าน ๆ มา เว้นเสียแต่ว่าการตัดบทสนทนานั้น ต้องใช้ความสามารถในการที่จะรู้ว่าตอนไหนควรตัดไปที่คนที่ 1 ตอนไหนควรตัดไปที่คนที่ 2 และตอนไหนควรตัดไปที่ Cut away (สิ่งอื่นที่อยู่ในเซต) หลายครั้งที่ผู้เขียนในภาพยนตร์สั้นของเด็กมหาลัยนั้นตัดเป็นสลับไปมา หรือการตัดที่คนไหนพูด ก็เป็นภาพคนนั้น ทำให้ผู้รับชมอึดอัดที่จะดูขึ้น ลักษณะแบบนี้ ในการตัดแต่ละครั้ง ควรคำนึงถึงสิ่งที่ต้องการสื่อ หากคนที่ 1 พูด แต่คนที่ 2 มีรีแอคชั่น (Reaction) ที่ถ่ายทอดได้ดีกว่าก็ควรตัดไปที่คนที่สอง ในขณะที่ใช้เสียงคนที่พูด ทั้งนี้ทั้งนั้นการตัดต่อต้องขึ้นอยู่กับ ใจความหลักของเรื่องและความตั้งใจที่จะ สื่อสารของผู้กำกับด้วยความยากอีกอย่างของการตัดต่อบทสนทนาอีกอย่างหนึ่งคือเมื่อการตัดต่อได้เปลี่ยนแปลงบทภาพยนตร์ ดังที่กล่าวในหัวข้อ More of the same โดยการแสดงหรือรีแอคชั่นของนักแสดงอาจจะไม่ต่อเนื่อง และเมื่อเกิดเหตุเช่นนั้นทำให้การตัดต่อลำบากขึ้น บางครั้งมีการนำเสียงจากอีกตอนมาใส่อีกตอนเพื่อ ไม่ให้ตอนดังกล่าวไม่ดูผิดแปลกหรือบางครั้งได้มีการนำภาพจากอีกตอนมาใส่ทดแทน ทั้งนี้ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็เพื่อ การตอบสนทนา ให้สมบูรณ์และดูสมจริง ส่วนเทคนิคการปิดรอยต่อจากการตัดหรือที่เรียกว่า Cut away เป็นสิ่งที่ผู้ตัดต่อใช้ในการปกปิดบาดแผลจากการตัดต่อ อาทิ เมื่อ คนที่ 1 และ 2 มีบทสนทนาและมีการตัดข้อสนทนาจากคนละตอนทำให้ดูไม่ราบรื่น การ cut away จึงเป็นตัวแปรสำคัญ ในการตัดต่อทันที ดังนั้นการใช้เทคนิค cut away ช่วยให้เพิ่มนัยยะสิ่งที่ต้องการสื่อสารกับผู้ชมมากขึ้นหรือช่วยให้ผู้ชมเข้าใจในบทสนทนามากขึ้น

ปฏิกิริยาการตอบสนอง (reaction) ของตัวละคร

John Wayne (จอห์น เวย์น) เคยพูดไว้ว่า "I don't act, I react." (ฉันไม่ได้แสดง ฉันตอบสนอง) จากข้อความนี้ส่งผลให้เห็นถึงการแสดงในอีกมุมมองซึ่งต่างจากที่คนส่วนมากรู้โดยสิ้นเชิง เช่นเดียวกับการตัดต่อ และการเขียนบทภาพยนตร์ ในเมื่อการแสดงไม่ใช่การแสดงแต่เป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้ารอบตัว การเขียนบทที่ดี จึงไม่ควรนำไปสู่บทพูดที่กวนหรือซ้ำซาก และการแสดงที่ดีไม่ควรปรับเปลี่ยนบทด้วยตัวเอง ดังเช่นที่ ลี ชสเตอร์เมธิกุล กล่าวไว้ว่า "พอเราดูพูดในรอบแรกเรารู้อยู่แล้วว่าเขาพูดอะไรอยู่จากบท หรือจากปาก บางทีอย่าไปสนใจ บทพูดเลยปิดเสียงไปเพื่อเอาสีหน้าหรือแอคชั่นให้ครบ" (สถาบันหนังไทย หอภาพยนตร์, 2558: 40) ซึ่งสอดคล้องกับที่นักวิชาการที่ได้กล่าวถึงการแสดงที่ดีว่าคุณสมบัติของนักแสดงที่ดีประกอบด้วย

1. ความมุ่งมั่นของจิตใจ หมายถึงสำนึกที่ถูกต้องซึ่งนักแสดงมีต่ออาชีพการแสดงต่อตนเอง และส่วนรวม นักแสดงต้องเป็นผู้ที่รักศิลปะของการแสดง มิใช่รักความเด่น ความดังของตนเองที่ได้จากการแสดง อูทิศตัวเองให้การศิลปะได้เพราะมองเห็นคุณค่าของศิลปะแขนงนี้ว่าสามารถทำให้มนุษย์เข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถสร้างสรรค์ความงามที่โน้มน้าวใจของผู้ชมให้นิยมในคุณธรรมความดี ฉะนั้นนักแสดงที่ดีต้อง หมั่นชวนขวยหาความรู้ความชำนาญ เพื่อที่จะสามารถทำหน้าที่ของนักแสดงให้ดีที่สุด

2. ความพร้อมของร่างกายและเสียง นักแสดงมีร่างกายและเสียงเป็นเครื่องมือในการเสนอผลงานศิลปะต่อผู้ชม นอกจากนักแสดงจะใช้ร่างกายและเสียงที่ดีแล้ว ยังรวมถึงการผ่อนคลาย การควบคุมร่างกายและเสียง ได้อย่างชำนาญ อีกทั้งยังหมายถึงการใช้ภาษาพูดเป็น อย่างดีอีกด้วย

3. ความพร้อมของอารมณ์ความรู้สึก หมายถึงความสามารถในการแสดงออกและถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก โดยไม่เสแสร้งแกล้งทำ เป็นการถ่ายทอดอย่างมีศิลปะ มีวินัย และการควบคุมที่เหมาะสม

4. ความพร้อมของประสาทสัมผัส นักแสดงต้องฝึกฝนประสาทสัมผัสให้มีความไวและละเอียดอ่อนจนกระทั่งสามารถนำมาใช้ในการแสดงได้เป็นอย่างดี

5. สมาธิ นักแสดงต้องมีสมาธิสูงมากจนสามารถรวมความคิด อารมณ์ ความรู้สึกไปสู่จุดใดจุดหนึ่ง ตามความต้องการของบทบาทอย่างมีพลังและจุดหมายที่แน่นอน การมีสมาธิสูงจะทำให้นักแสดงสามารถให้ ความเข้มข้นแก่บทบาทการแสดง ทำให้คนดูเกิดความประทับใจ เชื่อ และติดตามบทบาทของนักแสดง ด้วยสมาธิที่สูงเช่นกัน

6. ความสามารถในการสังเกต นักแสดงต้องเป็นคนช่างสังเกต ไม่เพียงแต่สังเกตสิ่งที่เห็นภายนอก แต่สังเกตถึงอารมณ์ความรู้สึกภายในด้วย ต้องเป็นผู้สนใจทุกสิ่งอย่างรอบตัว เพราะจะทำให้สามารถแสดงและตีความหมายบทละครได้ดี

7. ความจำ นักแสดงต้องสามารถจดจำบทบาทการแสดงที่ฝึกฝนมาอย่างแม่นยำ ต้องรู้จักเก็บรักษาประสบการณ์ของชีวิตเพื่อนำมาใช้ในการแสดง กล่าวได้ว่าไม่มีการแสดงในรูปแบบใดที่ไม่ต้องอาศัยการจำ

8. ความเข้าใจ นักแสดงต้องเข้าใจชีวิตมนุษย์อย่างมาก ทำให้เข้าใจบทบาทการแสดง เข้าใจศิลปะการแสดง เข้าใจตัวเองและผู้อื่น สิ่งนี้จะทำให้นักแสดงสามารถ "ตีบทแตก"

9. ความเชื่อ นักแสดงต้องเชื่อในบทบาทของตัวเอง เชื่อการกระทำของตัวเองในฐานะตัวละคร ความเชื่อนี้จะทำให้สามารถถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของตัวละครมาสู่ผู้ชมได้

10. วินัย ความตั้งใจจริง และความขยันหมั่นเพียร นักแสดงต้องมีวินัยและรับผิดชอบ ใส่ใจต่อหน้าที่ จึงจะเป็นนักแสดงที่ดีได้

11. รสนิยมที่ดี นักแสดงสามารถปลูกฝังรสนิยมที่ดีได้จากการศึกษาให้เข้าใจถึง หลักวิชาที่สำคัญเกี่ยวกับการแสดง นอกจากศึกษาที่เชิงทฤษฎีแล้ว ยังต้องหาประสบการณ์ในการดูละครที่ดี อ่านบทละครที่มีคุณค่า

12. พรสวรรค์ หมายถึงคุณสมบัติเฉพาะตัวที่มีแต่กำเนิด ได้แก่จินตนาการ ความสามารถในการสร้างสรรค์ ปฏิภาณและความว่องไวของประสาทสัมผัส ความสามารถควบคุมจังหวะการแสดง ได้อย่างพอเหมาะพอดี มีลักษณะพิเศษที่ดึงดูดผู้ชม ความสามารถเข้าถึงความรู้สึกและอารมณ์ที่ลึกซึ้งกว่าผู้อื่น ตลอดจนความว่องไวในการเคลื่อนไหว ทำให้ฝึกการแสดงได้ง่าย และไปได้ไกลกว่าคนอื่น และมากเกินความจำเป็น (ตรีดาว อภัยวงศ์, 2546)

นอกจากนั้น สามมิติ สุขบรรจง นักวิชาการด้านการแสดงยังได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการแสดงที่ดี นอกเหนือไปจาก"ความอยาก" ที่จะแสดงแล้ว การแสดงที่ดีนั้นยังต้องอาศัยทักษะและความสามารถอย่างสูงเพื่อทำให้การแสดงเต็มไปด้วยศิลปะ นักแสดงที่รู้จักตนเอง รู้จักและฝึกฝน ตนนั้นมีความพร้อมอยู่เสมอ มิใช่เรื่องหน้าตา แต่หมายถึงความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ (สามมิติ สุขบรรจง, 2554: 63)

ตัวอย่างการแสดงที่ไม่ดีหรือมีบทพูดที่ซ้ำซาก อาทิเช่น จากเรื่อง A walk on the wild side เจนพยักหน้าแล้วพูดว่า ."Yes-of course... ซึ่งการที่ตัวละครชื่อเจนพยักหน้านั้นบ่งบอกทุกอย่างแล้วเธอไม่จำเป็นต้องพูดมันออกมาอีกก็ได้ดังรูปภาพที่ 3

รูปที่ 3 จากเรื่อง A walk on the wild side

หรืออีกตัวอย่างหนึ่งคือเรื่อง The left hand of god เมรี ยกไหล่แล้วพูดว่า "Why not?" การยกไหล่ตอบแทนคำพูดแล้วไม่จำเป็นต้องมีคำพูดใด ๆ โดยการแสดงลักษณะแบบนี้นักแสดงได้แสดงตามบทก็จริง เพราะเช่นนั้นจึงเป็นความผิดพลาดที่ตัวบท แต่ในบางครั้ง ก็เกิดจากนักแสดงปรับเปลี่ยนบทพูดด้วยตัวเอง

รูปที่ 4 จากเรื่อง The left hand of god

ในการติดต่อภาพยนตร์ เมื่อเจอกรณีดังที่กล่าวมา ควรหาตอนอื่นมาทดแทน การที่ตัวละครเงียบไม่ได้หมายความว่ากำลังรู้สึกตามบท แต่อาจจะเป็นการที่ตัวละครกำลังคิดอยู่ก็เป็นได้ ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ตัวละครได้ทำงานจะให้ผลลัพธ์ที่ทรงพลังมาก แม้ในบางครั้งจะเกิดเหตุการณ์ ที่นักแสดงที่มีความมั่นใจในตนเองสูงมาปรับเปลี่ยนบทพูด ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ต้องยับยั้งหรือหาวิธีแก้ไขไปไม่ว่าจะขอให้แสดงใหม่ หรือตัดเสียงออกตอนตัดต่อก็ตาม

ทั้งนี้ทั้งนั้นย้อนกลับไปที่คุณสมบัติที่ดีของนักแสดงที่กล่าวไว้ด้านบนนั้นจะตรงกับในข้อ 6 ที่ว่าด้วยการสังเกต นักแสดงต้องเป็นคนช่างสังเกต ไม่เพียงแต่สังเกตสิ่งที่เห็นภายนอก แต่สังเกตถึงอารมณ์ความรู้สึกภายในด้วย ต้องเป็นผู้สนใจทุกสิ่งอย่างรอบตัว และข้อ 8 ที่ว่าด้วยความเข้าใจ นักแสดงต้องเข้าใจชีวิตมนุษย์อย่างมาก ทำให้เข้าใจบทบาทการแสดง เข้าใจศิลปะการแสดง เข้าใจตัวเอง และผู้อื่นนั่นเอง ในทางกลับกันผู้เขียนบทภาพยนตร์สามารถเข้าใจถึงการแสดงและการตัดต่อไปด้วยได้ก็จะทำให้

สามารถเขียนบทภาพยนตร์ออกมาดียิ่งขึ้น การเข้าใจในมนุษย์เป็นเรื่องที่ยาก ยิ่งพื้นฐานการเคลื่อนไหวของนักแสดง ด้วยแล้ว มีหลักมาจาก แนวคิดที่มาจากสองประการคือ ได้จากธรรมชาติ การเคลื่อนไหวของมนุษย์ในกิจกรรมประจำวัน อีกประการหนึ่ง คือการเคลื่อนไหวที่สร้างขึ้นเพื่อนักแสดงโดยเฉพาะ(สมพร พูราจ,2554:163) ยิ่งการสร้างตัวละครให้มีชีวิตขึ้นมาให้โลกภาพยนตร์จึงจำเป็นต้องใช้ศาสตร์ของการแสดง หรือแม้กระทั่งศาสตร์ด้านปรัชญาและจิตวิทยาร่วมด้วย ภาพยนตร์แทบทุกเรื่องก็จะมีนักแสดงให้นักแสดงให้เข้าใจบทและตัวละครก่อน โดยมี ผู้ฝึกนักแสดงรับผิดชอบการฝึกฝน และในบางบทเรียนนักแสดงเองจำเป็นต้องลงไปศึกษาโดยการใช้ชีวิตกับ ผู้ที่มีลักษณะแบบเดียวกับตัวละครเพื่อเข้าถึงบทบาทให้มากที่สุด แม้กระทั่งผู้ตัดต่อ จำเป็นต้องฝึกฝนและเข้าใจบทภาพยนตร์ให้ลึกซึ้ง แม้ว่าผู้เขียนจะวิเคราะห์ในเชิงแง่ลบ ต่อบทภาพยนตร์ละครการแสดง แต่หากผู้ตัดต่อไม่ได้มีความเข้าใจหน้าที่ในการทำภาพยนตร์ ให้สมบูรณ์แล้วก็จะไม่เกิดการเปลี่ยน

บทภาพยนตร์ขึ้น แต่ถ้าหากผู้ติดต่อเข้าใจอย่างถ่องแท้การเปลี่ยนแปลง บทภาพยนตร์จึงมักจะเกิดขึ้นเสมอ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทภาพยนตร์เป็นองค์ประกอบสำคัญที่เปรียบเสมือนเสาหลักที่คอยควบคุมส่วนประกอบสร้างอื่น ๆ ในภาพยนตร์ อย่างไรก็ตามบทภาพยนตร์เองก็อาจถูกปรับเปลี่ยน ด้วยการติดต่อหรือการแสดงเพื่อให้ภาพยนตร์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนที่ภาพยนตร์จะออกสู่สาธารณะชน มันถูกสร้างขึ้นโดยฝ่ายที่มีหน้าที่แตกต่างกันเพื่อให้ภาพยนตร์สำเร็จออกสู่ผู้ชมอย่างสมบูรณ์ บางครั้งภาพยนตร์ที่ออกสู่ผู้ชมอาจมีความแตกต่างจากตอนเป็น บทภาพยนตร์ค่อนข้างมาก ดังนั้นการทำภาพยนตร์จึงถือเป็นการทดลองประเภทหนึ่ง ซึ่งต้องทดลองสร้างงานไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้สิ่งที่ดีที่สุด ผู้เขียน

ไม่ได้มีความตั้งใจที่จะสื่อว่าการติดต่อนั้นจะเปลี่ยนแปลง บทภาพยนตร์ แต่ชี้ให้เห็นประเด็นที่การติดต่อสามารถส่งผลกระทบต่อบทภาพยนตร์ และหากผู้เขียนบทภาพยนตร์เข้าใจถึงการแสดงและการติดต่อ จะยิ่งทำให้การทำงานประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น มีภาพยนตร์หลายเรื่องไม่ได้ถูกตัดต่อตามสตอรี่บอร์ดแต่ยังประสบความสำเร็จ ดังนั้นการทำงานร่วมกันของคนทั้ง 4 หน้าที่ ได้แก่ ผู้เขียนบท ผู้กำกับ นักแสดง และผู้ตัดต่อจึงมีจำเป็น ในขณะที่ผู้ตัดต่อต้องทำงานให้เหมือนกับเป็นคนนอกที่เพิ่งได้เห็นงานเป็นครั้งแรก ผู้กำกับและผู้เขียนบทก็เช่นเดียวกันในการทำงานจะต้องยอมถอยออกมา เพื่อให้ผู้ตัดต่อได้ทดลองสร้างสรรค์งานในมุมมองใหม่ ๆ ก็อาจส่งผลให้ภาพยนตร์ประสบความสำเร็จดังที่กล่าวมาข้างต้นอาจเป็นแนวคิดที่จะทำให้ผู้ที่สนใจในการทำภาพยนตร์เอาไปใช้ปรับปรุงภาพยนตร์ของตนเองได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Dmytry, Edward. (1984). *OnFilm Editing*. United States of America
- ตรีดาว อภัยวงศ์. (2546). *More than acting* สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2563 จาก <https://web.facebook.com/theatrestudiesandnews/posts/1961980110688575>
- นิติคุณ ยุกตถันท์.(2011). *การเขียนบทหนังสือ* สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2563 www.mesise.com/การเขียนบทหนังสือ/เขียนบทหนังสือ
- นิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพง. (2551). *คิดและเขียนให้เป็น บทภาพยนตร์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์รุ่งกีนน้ำ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2531). *การผลิตภาพยนตร์ขั้นสูง* หน่วยที่ 6 - 10. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2531). *การผลิตภาพยนตร์ขั้นสูง* หน่วยที่ 11 - 15. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2531). *การผลิตภาพยนตร์ขั้นสูง* หน่วยที่ 1 - 5. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม. (2546). *นักสร้าง สร้างหนังสือสั้น*. กรุงเทพมหานคร: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม. (2547). *เสกฝัน ปั้นหนัง: บทภาพยนตร์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บริษัทบ้านฟ้า จำกัด
- สมพร พูราจ. (2554). *Mime: ศิลปะท่าทางและการเคลื่อนไหว*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สถาบันหนังไทย หอภาพยนตร์.(2558). *การติดต่อภาพสไลด์ ลิขิตะเมธิกุล*. นครปฐม: หอภาพยนตร์
- สาขาศิลปะการแสดงและนาฏศิลป์. (2544). *ศิลปะการแสดงในสังคมปัจจุบัน*. กรุงเทพมหานคร: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สามมิติ สุขบรรจง. (2554). *การแสดงและสื่อ*. กรุงเทพมหานคร: สาขาวิชาภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ